

ข้อกำหนดและเงื่อนไขการขอใบรับรองมาตรฐานแหล่งปลูกและเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชาในประเทศไทย

Thailand Cannabis GACP

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

การผลิต (ปลูก) และเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชา เป็นหัวใจสำคัญในการทำให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรกัญชาได้มาตรฐานทางการแพทย์ โดยไม่มีสารเคมีตกค้างและปนเปื้อนในพื้นที่ปลูก มาตรฐานหลักที่นำมาสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการผลิตให้สมุนไพรกัญชา มีคุณภาพและมีความปลอดภัย คือ แนวทางปฏิบัติทางการเกษตรและเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชสมุนไพรกัญชา (Guidelines on good agricultural and collection practices : GACP) ซึ่งเป็นมาตรฐานระดับแปลงปลูกเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติสำหรับการสร้างความปลอดภัยให้กับวัตถุดิบสมุนไพรและการแปรรูปเพื่อสร้างความเชื่อมั่นโดยผ่านกระบวนการประเมินรับรองให้ได้ระดับมาตรฐานสากลต่อไป

การตรวจรับรองมาตรฐานแหล่งปลูกและเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชาในประเทศไทย

การตรวจรับรองของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เป็นการรับรองว่า การปลูกพืชกัญชาให้ได้มาตรฐานทางการแพทย์ นอกจากจะต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว ยังต้องผ่านกระบวนการตรวจประเมินรับรองมาตรฐานการปลูกและเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชาเพื่อยกระดับมาตรฐานสู่สากล (GACP)

ผู้ประกอบการ ที่ขอการรับรองมาตรฐาน GACP ของกรม ไม่ใช่เป็นการตรวจสอบและรับรองว่า ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์นั้นปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างใดๆ แต่ กรมอาจใช้วิธีการตรวจวิเคราะห์หาสารเคมีตกค้างในผลผลิตและผลิตภัณฑ์เป็นกรณีพิเศษ ในกรณีที่มีความสงสัยเรื่องมีการปนเปื้อนหรือมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรเกินมาตรฐานที่กำหนด หรือในกรณีที่มีความเสี่ยงในการปนเปื้อนจากสภาพแวดล้อม

นอกจากนั้น การตรวจรับรองมาตรฐานยังช่วยให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ระดับหนึ่งตั้งแต่กระบวนการปลูกและเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชามีมาตรฐานระดับสากล รวมถึงยังเป็นการคุ้มครองผู้ประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรฐาน GACP โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองจากกรม

ข้อกำหนดการตรวจรับรองมาตรฐานแหล่งปลูกและเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชาในประเทศไทย

Thailand Cannabis GACP

ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการตรวจรับรองมาตรฐานการปลูกและเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชาในประเทศไทย ซึ่งมีข้อกำหนดพื้นฐานที่ผู้ประกอบการทุกคนต้องปฏิบัติ คือ

๑. ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำบันทึกอย่างต่อเนื่อง คือ บันทึกการซื้อและใช้ปัจจัยการผลิตในแปลงปลูก บันทึกกิจกรรมแปลงปลูก และบันทึกการขายผลผลิต หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากผู้ตรวจสอบอาจต้องตรวจสอบเอกสารเหล่านี้

๒. ผู้ประกอบการจะต้องจัดเก็บเอกสารและจัดทำบันทึกอย่างต่อเนื่อง เช่น ใบรับรองวัตถุดิบ เอกสารสั่งซื้อวัตถุดิบ ใบรับวัตถุดิบ สต็อกวัตถุดิบ บันทึกการแปรรูป/บรรจุ สต็อกผลิตภัณฑ์ เอกสารการขาย/ใบส่งของ บันทึกการทำความสะอาด บันทึกการป้องกันกำจัดแมลง/สัตว์ศัตรูในแปลงปลูก บันทึกการร้องเรียน และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้ตรวจสอบสามารถตรวจสอบว่าถูกต้องตามมาตรฐานหรือไม่

๓. ยินยอมให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูก และการแปรรูปเบื้องต้น ยินยอมให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบในพื้นที่การปลูกทั้งหมดที่ถือครอง (ทั้งพื้นที่ของตนเอง, เช่า, ให้เช่า) รวมทั้ง สถานที่ประกอบการ ทั้งที่ขอการรับรองและที่ไม่ได้ขอรับรอง ตลอดจนสถานที่เก็บเครื่องมือ สถานที่เก็บ ผลิตผล สถานที่เก็บวัตถุดิบ และที่พัก โดยทางกรม ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

๔. ผู้ประกอบการจะต้องแจ้งให้กรมทราบโดยทันที ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นที่ไม่เป็นไปตาม มาตรฐานที่ระบุไว้เช่น สายพันธุ์ สถานที่ปลูกและการขอรับรองเพิ่มเติม เป็นต้น

๕. ในกรณีที่ ผู้ประกอบการว่าจ้างให้ผู้อื่นทำการผลิตหรือจัดการ ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำสัญญา รับช่วงการผลิตกับผู้รับจ้าง โดยมีสาระสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง ดังนี้

๕.๑ ผู้รับจ้างผลิตต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน GACP และเงื่อนไขการรับรองของกรม

๕.๒ ผู้รับจ้างผลิตยินยอมที่จะให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบการทั้งหมดและ ตรวจสอบเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของผู้รับจ้างผลิต

๕.๓ ผู้รับจ้างผลิตจัดเก็บเอกสารมาตรฐาน GACP (อย่างน้อยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ รับจ้างผลิต) สัญญาว่าจ้างการผลิต เอกสารการผลิต และคู่มือ GACP ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการของ ผู้รับจ้าง

๕.๔ ผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของกรมในการตรวจสอบผู้รับจ้าง

๕.๕ ผู้รับจ้างจะปฏิบัติตามนโยบาย หลักเกณฑ์ ตลอดจนเงื่อนไข และระเบียบอื่นๆ ที่ทาง กรมได้กำหนดขึ้น

๖. ผู้ประกอบการจะต้องจัดเก็บเอกสารต่อไปไว้สำหรับการตรวจของกรมไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๖.๑ สำเนาเอกสารใบสมัครขอรับรองมาตรฐานกับกรม

๖.๒ สำเนารายงานการตรวจของเจ้าหน้าที่กรม

๖.๓ ผลการรับรองมาตรฐานฯ จากกรม

๖.๔ บันทึกการร้องเรียน (ถ้ามี)

การสมัครขอรับรองมาตรฐาน GACP ประเภทการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวที่ดีของพืชกัญชา/การแปรรูปเบื้องต้น

ผู้ประสงค์สมัครขอรับรองการประเมิน GACP ดาวน์โหลดเอกสารต่างๆ ได้ที่เว็บไซต์กรม ซึ่งจะ ประกอบไปด้วยเอกสารดังนี้

๑. ข้อกำหนดและเงื่อนไขการขอใบรับรองมาตรฐาน GACP

๒. แบบขอลงทะเบียนรับรองมาตรฐาน GACP

๓. คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure : SOP)

๔. เกณฑ์มาตรฐาน GACP

ในการสมัครนั้น จะต้องกรอกข้อมูลในชุดเอกสารการสมัคร ซึ่งประกอบด้วย แบบขอลงทะเบียนและ คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) รวมทั้งเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง โดยควรตรวจตราให้เรียบร้อยก่อนส่ง และสามารถส่งได้ทั้งทางไปรษณีย์หรืออีเมล จากนั้นประมาณ ๓๐ วันหลังยื่นเอกสารทางเจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ ทราบต่อไป

การตรวจแหล่งผลิต/แปรรูป โดย คณะกรรมการพัฒนากัญชาฯ กรมการแพทย์แผนไทยฯ

จะแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือการตรวจ

๑. ตรวจครั้งแรกตามที่ขอลงทะเบียน ซึ่งถือเป็นการตรวจสำคัญที่สุด
๒. ตรวจครั้งที่สองเป็นการตรวจประจำปี
๓. ตรวจครั้งที่สามเป็นการตรวจพิเศษ ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อผู้สมัครขอการรับรองเพิ่มเติม หรือได้รับการร้องเรียน โดยในการตรวจพิเศษนี้อาจจะมีการนัดล่วงหน้าหรือไม่ก็ได้

โดยทั่วไป การตรวจการปฏิบัติตามมาตรฐาน GACP จะมีขั้นตอนและวิธีการดังนี้

๑. แนะนำตัว วางแผนการตรวจ และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปลูก
๒. ตรวจแหล่งผลิต (ปลูก) /แปรรูป
๓. ตรวจมาตรการกระบวนการผลิต
๔. ตรวจเอกสารแหล่งผลิต เช่น บันทึกการซื้อ การใช้ปัจจัยการผลิต บันทึกกิจกรรมแหล่งผลิต เป็นต้น
๕. ตรวจเอกสาร ได้แก่ ใบรับรองวัตถุดิบ เอกสารสั่งซื้อวัตถุดิบ ใบรับวัตถุดิบ สติกว้วัตถุดิบ บันทึกการบรรจุ สติกว้ผลิตภัณฑ์ เอกสารการขาย/ใบส่งของ บันทึกการทำความสะอาด บันทึกการป้องกันกำจัดแมลง/สัตว์ศัตรูพืชในสถานที่ปลูก/แปรรูป บันทึกการร้องเรียน และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
๖. ตรวจฉลากบนผลิตภัณฑ์สำเร็จ ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ และตรวจปริมาณผลผลิต/ผลิตภัณฑ์เข้า-ออก
๗. สรุปการตรวจ ซึ่งจะแจ้งผลการตรวจสอบให้ผู้ประกอบการภายใน ๓๐ วัน เพื่อให้ผู้ประกอบการรับทราบ หากไม่เห็นด้วย สามารถชี้แจงความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่ง กรมจะใช้ประกอบการพิจารณาต่อไป

โดยปกติแล้ว กรมมักไม่ตรวจการปนเปื้อนของสารในห้องปฏิบัติการ ยกเว้นในกรณีที่พบความเสี่ยงที่จะปนเปื้อน โดยผู้ประกอบการจะต้องลงนามในเอกสารรับทราบการสุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการที่เกิดขึ้น ยกเว้นในกรณีที่ กรมต้องการสุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นการตรวจสอบระบบการตรวจของกรมเอง

การรับรองมาตรฐาน GACP

เจ้าหน้าที่จะประเมินสรุปว่า ผู้ประกอบการสมควรจะได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GACP จากกรมหรือไม่ โดยเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขหรือข้อเสนอแนะให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตาม มีทั้งเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติให้ลุล่วงก่อนที่จะรับรองมาตรฐาน ซึ่งจะต้องปฏิบัติให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น ปรับปรุงแปลงปลูก/แปรรูป ให้เสร็จก่อนฤดูกาลผลิตหน้า เป็นต้น
